

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **Кравченко Олега Вадимовича**
«Принципи архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями»,

представлену на здобуття ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю 18.00 04 – містобудування і ландшафтна архітектура

Проблема порушених територій тим більше, якщо вони належать до міських просторових структур є чи не найскладнішою в містобудівному проектуванні. Втрачені чи резервні для майбутнього, руйнують структуру чи стають акцентними елементами, знищити чи спробувати надати їм нового значення і т.д. На сьогодні у більшості і спеціалістів, і звичайних жителів склалися негативні відчуття від сприйняття териконів, кар'єрів, шлаковідстійників характерних для більшості міст Донбасу.

Дана робота важлива саме тим, що ставить ціль змінити ці відчуття у всіх категорій суспільства які відчувають негативний вплив їх на протязі свого життя.

Автор пропонує саме осмислений і цілеспрямований підхід до цих утворень їх реформування як нових елементів міських просторів здатних формувати образ міста з характерними рисами промислової специфіки.

Зрозуміло, що міста Донбасу на протязі багатьох десятиліть розвивалися під впливом техногенних порушень пов'язаних з особливостями промисловості.

Величезне навантаження на міське середовище у вигляді промисловості та її наслідків все ще сприймається як фатальне і звичайна людина нездатна змінити цей процес.

Розвиток нових технологій, в значній мірі зменшує сьогодні наслідки дії промислових підприємств Донбасу, проте наслідки уже існуючі потребують негайного втручання з метою пошуку стратегії покращення ситуації.

Автор усвідомлює складність проблеми, тому дуже глибоко вивчає попередні дослідження, які можуть дати роз'яснення надскладної проблеми.

Одночасно робить висновок, що велика кількість робіт пов'язана не з комплексним вирішенням проблеми, а розглядає конкретні можливості того чи іншого міста, тих чи інших типів порушених територій, необхідності чи неможливості рекультивації, відновлення, покращення екологічного стану часто не враховуючи їх містобудівний потенціал.

Саме в цьому автор вбачає актуальність свого дослідження, а саме розробці методичних рекомендацій архітектурно-планувальної організації не самих порушених територій, а як складових відкритих міських просторів.

Зняття екологічної напруженості міського середовища, яку створюють порушені території, є головною метою дослідження. Актуальність не визиває ніяких сумнівів тому, що обумовлена соціальними, економічними, містобудівними, архітектурними та державними вимогами, долю майбутнього розвитку регіону.

Пов'язуючи дослідження з рядом державних програм, законів в роботі сформульована чітко мета і завдання – а саме розробка та наукове обґрунтування принципів архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями.

До головних завдань автор відносить:

- виявлення регіональних особливостей міського середовища з порушеними територіями в умовах Донбасу;
- систематизацію наукових, теоретичних та практичних попередніх розробок з заходів по рекультивациі, відновленню та використанню порушених територій;
- розроблену типологію просторових та композиційних структур відкритих міських просторів з порушеними територіями;
- розробку прийомів архітектурно-планувальної організації відкритих просторів з порушеними територіями;
- методичні рекомендації архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями.

Об'єкт дослідження – відкриті міські простори з порушеними територіями.

Наукова новизна дослідження полягає в:

- визначенні та обґрунтуванні принципів архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями;
- розробленій типології відкритих міських просторів;
- систематизації регіональних закономірностей формування порушеного міського середовища за фактором;
- удосконаленні методики архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями.

Практична цінність результатів полягає в можливості використання їх в створенні державних містобудівних програм, розробці проектних пропозицій покращення міського середовища Донбасу, в розробці генеральних планів міст з порушеними територіями та як теоретична частина процесу навчання навчальних закладів.

Достовірність основних положень, висновків і рекомендацій підтверджена актами впровадження результатів роботи, опублікованими статтями, доповідями на міжнародних та вітчизняних конференціях.

Огляд статей автора підтвердив, що висновки та основні положення дисертації цілком відображені у статтях, опублікованих у фахових виданнях, акредитованих ДАК МОН України. Таким чином це дало змогу науковій громадськості ознайомитись із результатами дослідження.

Оцінка змісту та висновків дисертаційного дослідження

Робота відповідає поставленій меті, завданням та запропонованим методам дослідження.

Дисертаційна робота включає вступ, чотири розділи з висновками до них і загальні висновки по роботі, список використаних джерел, ілюстративний матеріал та додатки.

У «Вступі» дисертації висвітлюється актуальність, зв'язок роботи з науковими програмами, практичними та теоретичними розробками, визначається об'єкт та предмет дослідження, мета та завдання, методи та наукова новизна.

Перший розділ «Передумови формування відкритих міських просторів з порушеними територіями» присвячений аналізу існуючого стану порушених територій як фактору міського середовища.

Проаналізовано та систематизовано світовий досвід вирішення проблеми порушених територій в порівнянні з проблемами міст Донбасу. Виділено характерні риси порушеного міського середовища в умовах Донбасу. Обґрунтовано поняття, відкриті міські простори з порушеними територіями як з негативних позицій так і позитивних перспектив в розвитку міст.

Дослідження впливу порушених територій велось послідовно, поетапно та з глибокими науковими висновками.

За допомогою містобудівного аналізу визначено, що відкриті міські простори з порушеними територіями є структурним елементом порушеного міського середовища з власною композиційною структурою, елементами, акцентами, контуром, просторовими межами та осями розвитку.

Другий розділ «Методичні основи дослідження»

В розділі сформована методична стратегія дослідження, яка базується на методах: аналітичному, статистичному та натурних обстежень.

Запропонована структурно-логічна модель дослідження архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями та методика дослідження в програмі робоча гіпотеза – методи дослідження – моделювання – алгоритм архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів.

Для розкриття проблеми автор дає систему термінологічного апарату дослідження та шляхом трьох різних підходів «компілятивного», «статистичного» та «узагальненого» синтезує власне формулювання «відкритий міський простір з порушеними територіями».

Результатом аналізу теоретичних матеріалів по відновленню порушених територій автор визначає:

- причини та ознаки виникнення ПТ;
- параметричні ознаки ПТ;
- етапи рекультивзації;
- візуально-просторові характеристики ПТ;
- перспективи відновлення ПТ.

Розділ третій «Архітектурно-планувальна організація відкритих міських просторів з порушеними територіями».

В розділі наведена класифікація відкритих просторів з ПТ, визначені формоутворюючі компоненти, дано визначення меж та розроблена модель розміщення в структурі міста.

Обґрунтовано межі відкритих просторів на рівні «каркас» та «тканина» та визначені композиційні засоби формування меж відкритих просторів з ПТ.

Розроблена типологія відкритих міських просторів як результат аналізу функціонально-планувальної структури міст Донбасу.

Розділ четвертий «Принципи та прийоми організації порушеного міського середовища».

В розділі визначено принципи архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів з порушеними територіями та прийоми і засоби їх реалізації.

Запропонована методика архітектурно-планувальної організації відкритих просторів з ПТ на передпроектному, аналітичному, творчо-пошуковому та прогнозному етапах. Результатом є алгоритм архітектурно-планувальної організації відкритих місцевих просторів з порушеними територіями.

У загальних висновках містяться пропозиції автора, які будуть в подальшому сприяти вивченню, практичному застосуванню результатів комплексного дослідження з урахуванням та мінімізацією існуючих методів локального підходу до вирішення проблеми.

Підсумовуючи незаперечну актуальність, наукову та практичну важливість даної дисертаційної роботи, все ж таки слід підкреслити окремі зауваження та побажання:

1. Структура роботи складається з чотирьох розділів і це, можливо, стало перенасиченням інформації описувального характеру з повторами як авторів так і необхідної інформації (підрозділ 2.3.)
2. Аналізуючи відкриті міські простори з порушеними територіями як структурний елемент міського середовища Донбасу, ілюстративний матеріал бажано було б згрупувати, або подати результати функціонального аналізу не по кожному місту окремо, а як матеріал для аналітичного порівняння (підрозділ 1.3 рис. 1.11-1.13).
3. В зв'язку з тим, що головними принципами є архітектурно-планувальна організація відкритих міських просторів в роботі мало приділено уваги просторам з порушеними територіями, які знаходяться на межі міста та приміської зони, яка в свою чергу є резервною для розвитку міста не тільки як зазначає автор рекреаційної функції, а і житлової, обслуговуючої, промислової та інших.
4. Аналізуючи теоретичний та практичний внесок в дослідження різних авторів бажано було б відокремити вітчизняних та зарубіжних вчених з конкретизацією їх досліджень, це стосовно вступної частини та провести деякі уточнення.

Зазначені зауваження і побажання принципово не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження яке виконано на досить високому рівні.

Дисертація є змістовною, важливою для подальшої стабілізації екологічного стану регіону з важливими науковими висновками.

Робота якісно проілюстрована, зміст автореферату та основні положення дисертації ідентичні.

Висновки. Дисертацію Кравченко Олега Вадимовича за темою: «Принципи архітектурно-планувальної організації відкритих міських просторів

з порушеними територіями» можна вважати самостійною завершеною науковою роботою, яка відповідає вимогам п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань» ДАК Міністерства освіти і науки України, які висуваються до кандидатських дисертацій. Автор даної роботи заслуговує присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.04 – «Містобудування і ландшафтна архітектура».

Кандидат архітектури,
доцент кафедри ландшафтної
архітектури КНУБА

Яценко В.О.

Підпис доцента Яценко В.О.

«Засвідчую»:

Вчений секретар Вченої ради КНУБА

Петренко О.С.